

**Liga do Walki z Rasizmem.
Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe w
Bydgoszczy i Ostrowiu Wielkopolskim (Syg. 360)
League for the struggle against racism.
Main Board and Regional Boards in
Bydgoszcz and Ostrów Wielkopolski
RG-15.343**

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
e-mail: reference@ushmm.org

Descriptive summary

Title: Liga do Walki z Rasizmem. Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe w Bydgoszczy i Ostrowiu Wielkopolskim (Syg. 360)
League for the struggle against racism. Main Board and Regional Boards in Bydgoszcz and Ostrów Wielkopolski

Dates: 1947-1952

Accession number: 2015.6

Creator: Liga do Walki z Rasizmem

Extent: 957 digital images

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archives, 100 Raoul Wallenberg Place SW, Washington, DC 20024-2126

Languages: Polish

Scope and content of collection

Selected records of the Liga do Walki z Rasizmem (League for the Struggle against Racism). The collection contains a statute, minutes, receipts, cash books, and name lists of the League members of two regions in Poland: Bydgoszcz and Ostrów Wielkopolski.

Administrative Information

Restrictions on access: No restrictions on access.

Restrictions on reproduction and use: Reproduction of more than 100 pages of copies of documents for researchers or other institutions requires a written permission of the General Director of the State Archives of the Republic of Poland. Publication of more than 10 complete documents in an individual work requires the written authorization of the General Director. The Museum may not publish any archival material obtained from the General Director, including specific archives under his control, on the Internet, the World Wide Web, or any other publicly accessible on-line network without the written permission of the General Director. Citation of the materials in any publication must refer to the Museum and the Polish State Archives and must include the name of the archival group and catalogue number of the originals.

Preferred citation: Preferred citation for USHMM archival collections; consult the USHMM website for guidance.

Acquisition information: Source of acquisition is the Archiwum Akt Nowych, Poland. The United States Holocaust Memorial Museum received the digitized collection via the United States Holocaust Memorial Museum International Archival Programs Division in Feb. 2015.

Existence and location of originals: Archiwum Akt Nowych

Related archival materials: See also: RG-50.488*0025, Oral History Interview with Władysław Bartoszewski.

Processing history: Processed by Aleksandra Borecka, 2015.

System of arrangement

The system of arrangement of the source repository has been preserved on the microfilm reels.
Arranged in two series: 1 Minutes and membership documents; 2. Organization statute.

Indexing terms

Bartoszewski, Władysław, 1922-
Liga do Walki z Rasizmem.
Racism--Moral and ethical aspects--Poland--History--20th century--Sources.
Racism--Political aspects--Poland--History--20th century--Sources.
Jews--Poland--History--20th century.
Antisemitism--Poland--History--20th century--Sources.
Communism--Poland-
Bydgoszcz (Poland : Voivodeship)
Ostrów Mazowiecka (Poland : Powiat)
Poland--Ethnic relations.
Poland--Politics and government--1945-1980.
Minutes.
Registers.
Reports.
Statutes.

CONTAINER LIST

Organizacja społeczna utworzona wiosną 1946 roku w Warszawie, stawiająca za cel walkę z rasizmem, a przede wszystkim z wszelkimi przejawami antysemityzmu w społeczeństwie polskim. Miała stanowić ideologiczną kontynuację organizacji „Żegota”. Członkami Ligi byli między innymi: Juliusz Górecki (przewodniczący), Tadeusz Rek, Adolf Berman, Marek Arczyński, Stanisław Dobrowolski, Kazimierz Kumaniecki, Władysław Bartoszewski, Jan Wesołowski, Józef Gójski, Tadeusz Manteuffel, Władysław Bieńkowski. Liga działała głównie w środowisku akademickim, w Krakowie i w Łodzi. Przez pewien okres wydawano pismo „Prawo Człowieka”, opublikowano kilka książek. Po pogromie kieleckim (4 VII 1946 roku) Liga opublikowała swój protest w formie plakatów i ulotek. W drugiej połowie 1946 roku aresztowano Władysława Bartoszewskiego, pismo przestało się ukazywać, a wielu członków Ligi bądź wyjechało z Polski, bądź wycofało się z działalności publicznej. Zespół zawiera takie materiały jak: statut, protokoły posiedzeń, pokwitowania, rachunki, księgi kasowe, spisy członków.

Nr teczek	Tytuły teczek i opis:
1	<p>Liga do Walki z Rasizmem Zarząd Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy. Dziennik.</p> <p>Dziennik korespondencji wychodzącej i przychodzącej do Zarządu Okręgu Ligi w Bydgoszczy. Tabela z rubrykami: lp., data wpływu, data esped., od-do kogo, treść pisma, uwagi. Pisma są głównie kierowane do Zarządu Głównego w Warszawie, także do władz terenowych, do osób prywatnych: inż. Rupińskiego, dr Witolda Betzy, Leonarda Kamińskiego, Stanisława Kochańskiego, (?) Frankowskiego, Zygmunta Ostrowskiego. Treścią pism są sprawy organizacyjne. Pierwszy wpis – 2 września 1947, ostatni – 14 lutego 1951.</p> <p>[zeszyt w zielonej okładce, stan akt dobry, 23 strony formatu A5 , język polski, rękopis, czytelny]</p>
2	<p>Liga do Walki z Rasizmem Zarząd Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy. Korespondencja.</p> <p>Korespondencja urzędowa przychodząca z Zarządu Głównego w Warszawie oraz z urzędów miejskich do Zarządu Okręgu Pomorskiego; dot. spraw organizacyjnych i finansowych, zwłaszcza zakładania nowych kół Ligi w małych miastach oraz dystrybucji pism i broszur wydawanych przez nią (miesięcznik „Prawo Człowieka”, broszury „Organizowanie wściekłości”, „Najgorsi”, „Rasy i ludy”). Sprawozdania z działalności okręgu, protokoły zebrań Zarządu Okręgu w Bydgoszczy oraz kół Ligi we Włocławku, Toruniu, Inowrocławiu, Chojnicach, Świeciu, Nowym Mieście, Grudziądzu, Lipnie, Sępólnie, Chełmnie, Aleksandrowie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • k. 1-3: Protokół likwidacji Zarządu Okręgu Pomorskiego ze stycznia 1951. Protokół zdawczo-odbiorczy majątku Zarządu Okręgu Pomorskiego (m.in. spis publikacji Ligi, np. „Rasy i ludy”, „Ochrona Praw Człowieka”, „Organizowanie wściekłości”). • k. 6: wycinek z gazety „Ziemia Pomorska” z 28 sierpnia 1947 z artykułem zawiadamiającym o powstaniu oddziału pomorskiego Ligi, jako genezę powstania Ligi podając konieczność

	<p>pracy nad przebudową świadomości Polaków, w której wciąż obecny jest antysemityzm i którzy dokonują pogromów na ludności żydowskiej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • k. 63-66: Pismo Zarządu Okręgu do Starostwa Powiatowego ze statutem Ligi i zarysem planów działalności. • k. 119-120: Protokół z dnia 24.04.1948 z zebrania organizacyjnego dla utworzenia Ligi do Walki z Rasizmem we Włocławku. W skład Ligi weszli m.in. przedstawiciele organizacji żydowskich: Komitetu Żydowskiego (Mojżesz Lewi), Żydowskiej Kongregacji Religijnej (Nasielski), TOZ-u (Ignacy Łepeck). • k. 377-379: Rezolucja uchwalona na Konferencji Delegatów Ogólnopolskiej Ligi do Walki z Rasizmem w dniu 28 stycznia 1951 roku. Dot. zmiany celów działalności Ligi od walki z rasizmem powojennym do walki z imperializmem amerykańskim. <p>[teczka szara, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 390 stron , język polski, maszynopis i rękopis]</p>
3	<p>Liga do Walki z Rasizmem Zarząd Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy. Protokoły zebrań Zarządu Okręgu.</p> <p>Protokół z zebrania założycielskiego Ligi w Bydgoszczy z 27 sierpnia 1947. Program konferencji Przedstawicieli Okręgów i Członków Zarządu Głównego Ogólnopolskiej Ligi do Walki z Rasizmem. Porządek zebrania Zarządu Okręgu Pomorskiego z dn. 14 stycznia 1948. Protokół zebrania, lista obecności. Korespondencja urzędowa m.in. z dekanatem bydgoskim kościoła rzymsko-katolickiego. Wykaz Zarządów Okręgowych – oddziałów związków zawodowych. Tekst opisujący cele działalności Ligi do Walki z Rasizmem. Protokoły zebrań z 13 i 26 października, 3 grudnia 1949, 30 maja, 3 i 30 października 1950, 20 listopada 1950, 12 lutego 1951.</p> <p>[okładka zielona, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 50 stron , język polski, maszynopis]</p>
4	<p>Liga do Walki z Rasizmem Zarząd Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy. Księga kasowa.</p> <p>Księga Kasowa Przychodu i Rozchodu Zarządu Okręgu Pomorskiego za lata 1947-1952.</p> <p>[zeszyt w zielonej okładce, stan akt dobry, paginowane, 11 stron , język polski, rękopis]</p>
5	<p>Liga do Walki z Rasizmem Zarząd Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy. Teczka kwitów przychodowych i rozchodowych, rok 1947, 1948, 1949, 1950, 1951.</p> <p>Pokwitowania, rachunki, spisy wydanych sum.</p> <p>[teczka biała, stan akt średni, akta luzem, paginowane, 88 stron , język polski, maszynopis i rękopis]</p>
6	<p>Biuletyny.</p> <p>Biuletyny organizacyjne Zarządu Głównego Ligi do Walki z Rasizmem. Wydawane co miesiąc; numer z lutego, marca, kwietnia, maja, września 1948, sierpnia, września, października, listopada, grudnia 1950. W nich: sprawy organizacyjne Ligi, komunikaty</p>

	<p>z działalności, programy pracy, tłumaczenia artykułów z prasy zagranicznej dot. m.in. rasizmu amerykańskiego i francuskiego w Afryce.</p> <ul style="list-style-type: none"> • k. 21-22: Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Delegatów Ligi do Walki z Rasizmem, m.in. artykuł „Co to jest Liga do Walki z Rasizmem?” Biuletyn z 1 kwietnia 1948. <p>[teczka zielona, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 171 stron (UWAGA! teczka ma kart 250, ale od k. 172 są to paginowane w sposób ciągły wtórnik), język polski, maszynopis]</p>
7	<p>Spis nadesłanych i wysłanych na poszczególne Koła miesięczników „Prawa Człowieka”.</p> <p>Spis ilościowy egzemplarzy miesięcznika Ligi „Prawo Człowieka” wysłanych do lokalnych kół Ligi w okresie od stycznia 1948 do grudnia 1949 przez Zarząd Okręgu Pomorskiego.</p> <p>[okładka szara, stan akt dobry, akta luzem, 2 strony , język polski, rękopis]</p>
8	<p>Protokoły z posiedzeń Prezydium Zarządu Głównego, 28 czerwca 1949 – 4 stycznia 1951.</p> <p>Protokoły z 28 czerwca, 15 lipca, 28 września, 17 października, 3, 12, 21 i 30 listopada 1949, 25 stycznia, 9, 20 lutego, 1, 9, 27, 31 marca, 14 kwietnia, 5 maja, 6 czerwca, 25 sierpnia, 14 i 28 października, 2 grudnia 1950, 4 stycznia 1951.</p> <p>Dotyczą spraw organizacyjnych Ligi, opracowań deklaracji ideowych, działalności wydawniczej i odczytowej.</p> <p>[księga oprawna czarna, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 64 strony , język polski, maszynopis i rękopis]</p>
9	<p>Protokoły zebrań Rady Naczelnej i Zarządu Głównego, 14 kwietnia 1949 – 28 stycznia 1951.</p> <p>Protokół z zebrania Rady Naczelnej Ligi do Walki z Rasizmem w dniu 14 kwietnia 1949; m.in. wybory do Prezydium Rady Naczelnej – wybrani zostali m.in. Włodzimierz Sokorski, Tadeusz Manteuffel, Władysław Bieńkowski.</p> <p>Protokoły z posiedzenia Zarządu Głównego w dniach 27 maja i 8 czerwca 1949; 22 listopada 1949; 21 czerwca 1950, 28 stycznia 1951. Wśród obecnych m.in. Marek Arczyński, prof. Kazimierz Kumaniecki.</p> <p>Rezolucja uchwalona na Konferencji Delegatów Ogólnopolskiej Ligi do Walki z Rasizmem w dn. 28 stycznia 1951 rozwiązująca Ligę.</p> <p>Protokoły opisują działalność wydawniczą i odczytową Ligi oraz sprawy organizacyjne.</p> <p>[księga oprawna czarna, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 25 stron , język polski, maszynopis i rękopis]</p>
10	<p>Statut, spisy członków, komunikaty o zebraniach Koła Sądowego przy Sądzie Okręgowym w Ostrowie Wlkp, 1949-1950.</p> <p>Lista osób przystępujących do Ligi Walki z Rasizmem – spośród pracowników Sądu Okręgowego w Ostrowie Wielkopolskim; zawiadomienia do zebraniach; statut Ligi do Walki z Rasizmem – broszura wydana w Warszawie w 1948 roku.</p> <p>[teczka szara, stan akt dobry, akta zszyte, 38 stron do skopiowania, język polski, maszynopis i druk]</p>

<p>11</p>	<p>Protokoły zebrań Koła Sądowego w Ostrowie Wlkp, 1948-1950.</p> <p>Protokół z zebrania konstytucyjnego (założycielskiego) Ligi do Walki z Rasizmem, które odbyło się wśród członków Związku Urzędników Sądowych i Prokuratorskich w Ostrowie Wielkopolskim 10 grudnia 1948 roku. Protokoły kolejne z zebrań Koła Sądowego Ligi z dn. 16 lutego 1949 i 21 października 1950.</p> <p>[teczka szara, stan akt dobry, akta zszyte, paginowane, 3 strony , język polski, maszynopis]</p>
<p>12</p>	<p>Korespondencja Koła Sądowego w Ostrowie Wlkp m.in. z Zarządem Okręgowym w Poznaniu. 1948-1950.</p> <p>Korespondencja Koła Sądowego m.in. z sędzią apelacyjnym w Poznaniu, dot. rejestracji nowych członków Ligi oraz wysokości składek płaconych przez nich oraz z Zarządem Okręgowym w Poznaniu dot. spraw organizacyjnych, m.in. zjazdu aktywistów w grudniu 1950.</p> <p>Artykuł Tadeusza Lubasiewicza „Rasizm”.</p> <p>[teczka szara, stan akt dobry, akta zszyte, 21 stron do skopiowania, język polski, maszynopis]</p>